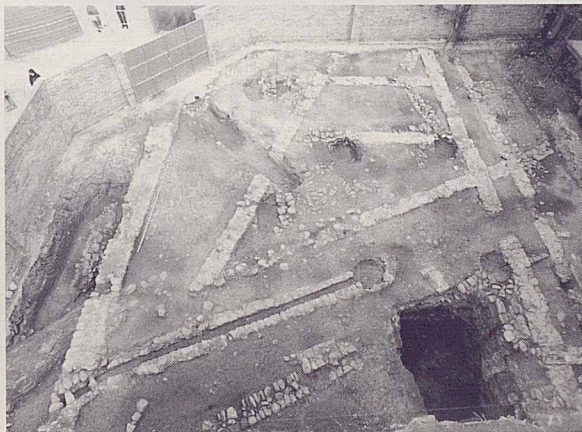

Una ciutat de profundes arrels

Ja ho han deixat clar, al llarg d'anys i en diversos treballs, estudiosos com Salvador Llobet, Josep Homs, Josep Estrada, Jordi Pardo, Joan Garriga i Jaume Dantí, entre d'altres. I entre els treballs més recents, l'actual director del Museu de Granollers, Joan Garriga, al llibre *Granollers, l'encant*, ho assegura: «tenim una història molt llunyana i molt arrelada». I no es tracta només d'una frase afortunada. Segons diversos estudiosos, l'església de Sant Esteve està construïda sobre una suau elevació topogràfica al damunt de la qual s'han localitzat restes materials dels primers pobladors de la zona, «restes d'un fons de cabana prehistòric del qual va poder ésser recuperat un fragment de vas de terrissa corresponent al grup cultural veracià, situat en el context del *neolític final*». Aquestes troballes, documentades per Josep Estrada i Garriga l'any 1975, es consideren el testimoni dels primers pobles pastors i pagesos que van ocupar les planes del Vallès. Un espai de posterior intensa ocupació romana i medieval.

El nucli romà de Granollers

Segons l'historiador Joan Garriga, les diverses excavacions fetes a Granollers "han fet aparèixer paviments, forns de ceràmica, sitges, àmfores, teules i monedes i han permès precisar que la vila romana devia situar-se entre l'església de Sant Esteve, el carrer de la Constància i les necròpolis

dels carrers de les Travesseres i d'Espanya, situades al nord, i de Sant Jaume (al lloc que ocupava l'antiga foneria de Can Trullàs), situada al sud». Les últimes descobertes, coincidint amb les obres del Pla especial de la plaça de l'Església, no poden demostrar de moment que Granollers hagués crescut sobre l'antic nucli romà de *Semproniana*. Així ho va explicar l'arqueòleg Lluís Vila en la presentació oficial dels primers resultats de les excava-

cions, a principis del mes de novembre. De fet, Vila va afirmar que «hi ha estudis recents que qüestionen aquesta hipòtesi» perquè sembla que *Semproniana* podria haver estat més al sud, tot i que caldrà completar els estudis iniciats.

Sigui com sigui, mentrestant, la necròpolis de Can Trullàs és el vestigi arqueològic més destacat de la ciutat. Es tracta d'un conjunt funerari de finals dels segles II i III dC, format per una vintena de tombes i fosses rituals on es col·locaven gerretes d'ofrenes. Segons l'historiador Joan Garriga, «la quantitat i la riquesa dels diversos materials trobats fan que aquest jaciment sigui d'una enorme importància, no tan sols per a Granollers, sinó per a l'arqueologia en general». Tot i així, l'any 1980, amb motiu de la construcció d'un pàrquing a l'antiga fàbrica de Can Jaume, s'havien trobat restes d'una zona de banys i del que podria haver estat la decoració d'un gran nimfeu ornamental amb temes marins, fets amb tesselles, «similar als conservats a Pompeia i Herculà (Itàlia), les quals aportaren més dades sobre aquesta gran construcció romana datada a l'inici del canvi d'era, de la qual la part més elevada correspondria a l'actual ubicació de l'església. Una zona amb continuïtat de construccions, grans clavegueres, zones industrials, forns i necròpolis que abasta una superfície total de troballes propera a les 10 hectàrees», segons es recull al treball *Entra a l'església gòtica de Granollers*, del Museu de Granollers.

La transformació medieval

Sobre l'antic nucli romà, hauria crescut la vila medieval. «La primera vegada que es va citar el lloc amb el nom de Granolarius Subteriore va ser l'any 944", segons va recollir el desaparegut Josep Homs i Corominas al llibre *Granollers, retalls d'història urbana*.

Altres estudiosos consideren que l'església de Sant Esteve corona un *espai bressol* d'un antic *Granularios Subteriore* documentat l'any 930.

Respecte a les construccions medievals, la resta principal és l'antiga muralla de la ciutat. Diversos estudiosos també han coincidit en què el *turó de Sant Esteve* va continuar éssent el centre del desenvolupament de la ciutat en l'època medieval perquè allà es construiria l'església romànica, en els segles XI-XII. Un espai emmurallat probablement a finals del segle XIII, segons el geògraf Josep Homs, «signe inequívoc que alguna cosa de valor es volia protegir dels perills aliens».

Dolors Pedrosa